

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงคุณภาพของบัณฑิตครุศาสตร์ เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น ๒ ฉบับ สำหรับบัณฑิตครุศาสตร์เพื่อประเมินความสามารถของตนเอง และสำหรับผู้บังคับบัญชาเพื่อประเมินความสามารถของบัณฑิตครุศาสตร์ ผู้วิจัยแบ่งความสามารถในการปฏิบัติงานออกเป็น ๒ ด้าน เพื่อให้ครอบคลุมลักษณะของบัณฑิตตามวัตถุประสงค์ของคณะครุศาสตร์ คือ ความรู้และความสามารถทางวิชาการ ความสามารถพิเศษ วิธีสอน บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติต่ออาชีพครู ส่วนแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตผู้วิจัยได้เพิ่มเติม สถานภาพของบัณฑิต เกี่ยวกับสาขาวิชา สายวิชา วิชาเอกและวิชาโทที่สำเร็จ ประสบการณ์เป็นครู กรรมที่สังกัด จำนวนชั่วโมงที่สอน และการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ถึงบัณฑิตครุศาสตร์ หลักสูตร ๔ ปีเต็ม ที่สำเร็จในปีการศึกษา ๒๕๐๘, ๒๕๑๐ และ ๒๕๑๑ ซึ่งในขณะสำรวจได้ปฏิบัติงานครู และไม่ได้ออกศึกษาต่อ จำนวน ๘๘ คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตดังกล่าว จำนวน ๘๘ คน เช่นกัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากบัณฑิตร้อยละ ๘๐.๖๑ และผู้บังคับบัญชาร้อยละ ๗๕.๕๑ นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ ในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ โดยการทดสอบค่าซีและเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในแต่ละรุ่น และแต่ละสายวิชา ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนขึ้นเกี่ยว

๒๒
ชอคนพบ

๑. บัณฑิตผู้สอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์เป็นครูตั้งแต่ ๒ ถึง ๕ ปี บัณฑิตส่วนใหญ่ได้สอนนักเรียนตรงตามสาขาวิชาและสายวิชาเอกวิชาโท ในอัตราชั่วโมงที่กรมเราสั่งกำหนด
๒. ความคิดเห็นของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครูศาสตร์ ไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรง อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕
๓. ผู้บังคับบัญชา และบัณฑิตพอใจความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครูศาสตร์ โดยส่วนรวม และในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะบุคลิกภาพ และทัศนคติต่ออาชีพครูที่ผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตพอใจในระดับค่อนข้างสูง แต่วิธีการสอนของบัณฑิตเกี่ยวกับ การพานักเรียนไปทัศนศึกษา และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนยังอยู่ในระดับไม่พอใจ
๔. บัณฑิตครูศาสตร์ที่สำเร็จปีการศึกษาต่างกัน พอใจความสามารถในการปฏิบัติงานครูของตนเอง ด้านความรู้และความสามารถทางวิชาการความสามารถพิเศษบุคลิกภาพ ทัศนคติต่ออาชีพครู ใกล้เคียงกัน ยกเว้น ความสามารถด้านวิธีการสอน และมนุษยสัมพันธ์ ที่บัณฑิตครูศาสตร์ รุ่น ๒๕๑๑ พอใจความสามารถของตนมากที่สุด ส่วนบัณฑิตที่สำเร็จสายวิชาที่ต่างกันพอใจความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองโดยส่วนรวม และทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕
๕. ผู้บังคับบัญชา เห็นว่าบัณฑิตครูศาสตร์ในแต่ละรุ่น และแต่ละสายวิชา มีความสามารถในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕

การอภิปรายผลและเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ โดยส่วนรวมแล้ว คณะครุศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และสมรรถภาพเป็นที่พอใจทั้งของผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตเอง แสดงว่า ความรู้ที่คณะครุศาสตร์ได้ฝึกอบรมและถ่ายทอดให้บัณฑิตนั้น บัณฑิตสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นที่พอใจ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านแล้ว บัณฑิตครุศาสตร์ที่มีบุคลิกภาพ ที่สนใจคืออาชีพครู เป็นที่พึงพอใจในระดับค่อนข้างสูงของทั้งผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตเอง

ส่วนความสามารถของบัณฑิตครุศาสตร์ที่ทั้งผู้บังคับบัญชา และบัณฑิตเองไม่พอใจ ได้แก่ ความสามารถด้านวิธีสอน เกี่ยวกับการพานักเรียนไปทัศนศึกษา การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตเกือบไม่ได้อาศัยวิธีการสอนดังกล่าวเลย ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากบัณฑิตมีความรู้และความสามารถยังไม่ ถึงขั้นที่จะนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี หรือ บัณฑิตมีความรู้ความสามารถดี แต่สิ่งแวดล้อมไม่อำนวย เช่น โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากสถานที่สำคัญ และขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสอนด้วยวิธีการเช่นนี้

สำหรับความสามารถของบัณฑิตครุศาสตร์ที่ทั้งผู้บังคับบัญชา และบัณฑิตเองยังมีความคิดเห็นก้ำกึ่งระหว่างพอใจ และไม่พอใจ ได้แก่

๑. ความสามารถด้านวิธีสอน เกี่ยวกับ การทำบันทึกการสอนประจำวัน การใช้อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา และการจัดสอนพิเศษสำหรับเด็กเรียนอ่อน แสดงว่า บัณฑิตปฏิบัติงานครูโดยใช้ความสามารถดังกล่าวไม่มากเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะสอนมาเป็นเวลานานพอสมควร ทำให้เกิดความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือได้รับอิทธิพลจากครูเก่า จึงให้ความสำคัญต่อการวางแผนการสอนการทำบันทึกการสอนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เมื่อบัณฑิตไม่คอยทำบันทึกการสอนประจำวัน การสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน การจัดกิจกรรมในห้องเรียน

การใช้แหล่งชุมนุมชนให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา จึงเป็นไปได้ด้วยความลำบาก ส่วนการจักสอนพิเศษสำหรับเด็กเรียนอ่อน บัณฑิตไม่ค่อยไปปฏิบัติอาจเป็นเพราะต้องรับผิดชอบงานประจำและงานพิเศษมากจนไม่มีเวลาจะปฏิบัติ หรือการสอนแบบซ่อมเสริม (remedial teaching) นี้ อาจยังไม่แพร่หลายในโรงเรียนทั่วไป

๒. ความรู้และความสามารถทางวิชาการเกี่ยวกับการประดิษฐ์อุปกรณ์การสอน อาจเป็นเพราะบัณฑิตขาดความรู้ที่จะประดิษฐ์อุปกรณ์ง่าย ๆ ที่ใช้เวลาน้อย หรือขาดวัสดุอุปกรณ์

๓. มนุษย์สัมพันธ์ เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมนุมชน เนื่องจากบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนมากเป็นบัณฑิตที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ดังนั้น นักเรียนที่บัณฑิตรับผิดชอบ อบรมสั่งสอน จึงเป็นนักเรียนที่โคพอที่จะปกครองตนเองได้ ผู้ปกครองจึงขาดการติดต่อกับทางโรงเรียน อันเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง และเนื่องจากบัณฑิตขาดความสามารถในการจัดการสอน โดยการใช้แหล่งชุมนุมชนให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา จึงทำให้บัณฑิตมีความสัมพันธ์กับชุมนุมชนน้อยลงด้วย อย่างไรก็ตาม บัณฑิตควรตระหนักถึงความสำคัญของการออกไปสู่ชุมนุมชนในรู้นฐานะผู้นำของสังคม และการดึงชุมนุมชนมาเป็นประโยชน์ทางการศึกษา

๔. ความสามารถพิเศษ เกี่ยวกับการจักกิจกรรมนอกหลักสูตร อาจเป็นเพราะบัณฑิตขาดทักษะในการจักที่จะต้องใช้เวลาฝึกฝนนานพอสมควร หรืออาจเป็นเพราะบัณฑิตขาดความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน หรือโรงเรียน

เมื่อพิจารณาความสามารถของบัณฑิตครุศาสตร์ในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา เทียบกับหลักสูตร ๔ ปี เต็มของคณะครุศาสตร์แล้ว จะเห็นว่า บัณฑิตได้รับความรู้และทักษะในเรื่องดังกล่าว แต่บัณฑิตอาจยังไม่ซาบซึ้งพอที่จะนำไปปฏิบัติให้ได้ผลดี ดังนั้น คณะครุศาสตร์ควรพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร ๔ ปี เต็ม โดยเฉพาะในเรื่องดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตใหม่มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น และสนองกับความต้องการของสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนบัณฑิตเท่านั้น คณะควร เปิดอบรมหรือจัดเอกสาร เกี่ยวกับวิธีสอนแบบใหม่ การประดิษฐ์และการใช้อุปกรณ์การสอน นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์การศึกษาค้นคว้าหา

ทางวิชาการ ซึ่งให้เห็นว่า บัณฑิตครุศาสตร์ยังขาดความสนใจที่จะติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และวิชาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู ดังนั้น คณะครุศาสตร์ควรชี้ให้เห็นและบัณฑิตเห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการติดตามอ่านวารสารใหม่ ๆ การสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมทั้งสมาคมทางวิชาการ และสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตเองโดยตรง ในอันที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะทำการวิจัยในท่านดังนี้

๑. ติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ที่สำเร็จในปีการศึกษา ๒๕๑๒, ๒๕๑๓ เพื่อจะได้ตรวจสอบกับผลการวิจัยครั้งนี้
๒. ควรติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ให้เป็นระยะ เพื่อคณะครุศาสตร์จะได้ทราบคุณภาพของบัณฑิต และแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่จะผลิตบัณฑิตให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากที่สุด
๓. ศึกษาเปรียบเทียบว่าบัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ต่างกันจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานครูต่างกันหรือไม่
๔. ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพในการปฏิบัติงานระหว่างบัณฑิตที่รับฝึกหัดขอใบการสอนเกินอัตรา กับบัณฑิตที่รับฝึกหัดขอใบการสอนระดับอัตรากำหนดหรือต่ำกว่า
๕. ควรประเมินผลความสามารถของบัณฑิตจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ทางด้วยกัน เช่น บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา และนักเรียน เพื่อจะได้ทราบคุณภาพที่ใกล้เคียงที่สุดของบัณฑิต